

Ил. 79/р
НАРОДЕН ТЕАТЪР „САВА ОГНЯНОВ“ — РУСЕ

Носител на орден „Червено знаме на труда“

КОГАТО ГРЪМ УДАРИ

драма в 3 действия

от П. К. ЯВОРОВ

Сезон 1961-62 г.

Осма постановка

КОГАТО ГРЪМ УДАРИ

драма в 3 действия
от П. К. ЯВОРОВ

лица

актьори

САВА ПОПОВИЧ-земевладелец Александър Бечев

БИСТРА - негова жена Цветана Николова - лауреат
на Димитровска награда

ДАНАИЛ - техен син

Цако Дачев

ОЛГА - тяхна възпитаница

Радка Василева

Полковник ВИТАНОВ

Любомир Младенов

Режисьор:

Художник:

засл. арт. Георги ГЕОРГИЕВ

Жак АВДАЛА

Пом. режисьор: Ст. Маринов

Суфльор: Ел. Костова

Зав. пост. част: П. Панайотов

Театърмайстор: Д. Найдеиов

зав. худ. осв.: Г. Хараламби-в, зав. худ. ателие: М. Цанчев

зав. шивашки ателиета:

К. Пенков и К. Димитрова

зав. дървод. ателие: П. Банов, грим и фризури: Здр. и Ст. Станоеви

Премиера 28. III 1962 година

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

120000888948

490248

СИЛАТА НА ЯВОРОВ

Неразбран истински в миналото, Яворов тепърва ще бъде разкриван в цялостната му светлина. В това разкриване и нашият театър прави опит според своите сили и възможности.

В какво се крие силата на драматурга Яворов? Преди всичко в голямата обществена развълнуваност към проблемите на своето време. И във владеенето на трудната форма на драматическия жанр, която той, особено в „Когато гръм удари“, довежда до едно изумително съвършенство за младия рът на създаващата се наша драматургия. В познаването на законите на сценичното действие, в прекрасното владееие на диалога и в богатия сценичен език. Но все пак силата му е в конфликтното, реалистично пресъздаване на живота, в значимостта на избираните от него теми, в дълбочината на анализа на живота. който героите му живеят и от който автора сам черпи своето вдъхновение и като лирик, и като прозаик, и като драматург.

Яворов умее да изгражда произведенията си върху вечни теми на човешките отношения. При него драматичният конфликт преминава през жизнената съдба на хората, и вечните теми — правото на свободна любов против кастовите предразсъдъци на обществото („В полите на Витоша“), въпросът за истинското бащинство и изневяратата („Когато гръм удари“), в които живеят трайните човешки страсти, определят дълбочината и философските обобщения на пиесите.

Но драматичните конфликти произлизат от тези теми, при Яворов се развиват точно и определено в условията на епохата, на неговото съвремие, към което той има ясно и страстно определено отношение. Така, че развитието на действието разкрива и противоречията на едно общество, правдата и неправдата в живота през очите на автора. От това критично отношение води началото си и тънката Яворова сатира, сатирата на един голям писател, който обаче много държи „всичко да бъде дадено в правдиво житейско осветление“...

Яворов е противник на морализаторстването и дидактичните изводи в изкуството. Така например през 1913 година по повод на „Когато гръм удари“, изглежда във връзка с някакъв принципиен спор, той пише: — „Квкво съм искал да кажа с пиесата си? — Нищо. — Каква идея да изтъкна? — Никаква. Аз си поставих по моему една психологическа задача и се помъчих да я разреша. . . След двадесет години лъжа, истината излиза на яве. Гръмът пада. Да видим как засегнатите ще из-

живеят всеки своето поражение. И нищо повече от това. Аз не съм нито социолог, нито моралист — и искам да бъда само поет и художник. Онова което може да се оформи като идея, вследствие изживяния в произведението ми живот, не ме занимава ни най-малко. Аз само анализирам и рисувам". . .

Каква „идеалистическа“ позиция, съвсем достатъчна за някой догматик, който без да се задълбочи в произведението, да го отрече с лека ръка като безидейно. Но пет години преди премиерата на „Когато гръм удари“ Яворов пише на свой приятел и друго писмо, в което, струва ни се, трябва да търсим истината около истинското звучене на тази драма: — „В главата ми се върти постоянно сюжетът на една драма, който не ми дава мира. Действието се развива в един голям чифлик, под сянката на стари дъбове и лъчите на късно лято. Чувствувам да ме завладява една трептяща атмосфера на този живот, в който *всичко е спокойно като повърхността на застояла вода* — внезапно след повече от двайсет години в тази вода *пада един камък и разтърсва гладката повърхност, за да се види целият процес на отровно гниене, който се извършва в дълбочините*. . . но всичко трябва да бъде дадено в правдиво житейско осветление, и външната атмосфера да не пригуля вътрешната, която е същността на всеки живот". . . .

И тъй, вземайки за сюжетен център един вечен морално-етичен проблем, Яворов го развива в обстановката на добруджанското едро чифликчийство (предполагаемо място на действието е гр. Русе) и тънко, неусетно, само като „анализира и рисува“, създава една сатира срещу едно отровно, гниещо, отмиращо общество. „Когато гръм удари“ е трагедията на един човек, на една майка. Фалшът на едни изкуствени морални норми държи в окови една жена, у която крещи правото на майчинство, на природата. Но дори и тогава, когато истината е разкрита и на непоносимата лъжа трябва да се тури някакъв край, дори и тогава искрените човешки чувства, естественото поведение трябва да отстъпят на нормите на благонравност и приличие пред външния свят. Какво жестоко време, което Яворов отрича с неотразима сила.
